

Ruska zemlja v Aziji in Korjéki.

Velikanska ruska posestva v Aziji so razprostrta po vsej severnej strani azijske zemlje od ledenega morja do Kitaja in sredi Turkeстана, dalje od Urala in črnega morja do velikega oceana. Vsa ta velikanska ruska posestva, dobra tretjina cele Azije, obsezajo Sibirijo z deželo poamursko, Kirgizijo in velik del Turkeстана. Sibiriska nižava je samo na južnej strani, vzlasti na jugozáhodnej polovici poljedelstvu ugodna. Čim dalje greš proti severu, tem ubórnejše je rastlinstvo, a to zaradi podnebnih razmér. Mesto gozdov se nahaja sprva samo grmovje, potem pritlično brezje, a naposled zgolj mahovi in lišaji. Prebivalci ruske Azije so po rodu in jeziku, po veri in življenji jako različni. Poleg različnih azijskih rodov je mnogo ruskih na-

Korjéki.

selnikov, katerih jezik se naglo širi mej prvotnimi prebivalci. Tem ruskim naseljencem se prištevajo tudi prognanci, katere iz vseh krajev evropske Rusije tu sem pošiljajo. Ti prognanci so največ hudodelci, klateži in zanikerneži, ki so domačim krajem kvaro (škodo) delali. Njih osoda ni tako strašna, kakor se to navadno popisuje. Nekateri izpirajo iz peska zlató ter si s tem mnogo zaslužijo, in ravno teh prognancev je največ; nekateri služijo za hlapce i. t. d. pri sibirskih bogatinih, kateri jih dobro plačujejo. Drugi dobé zastonj velik kos zemlje, po jedno kravo in nekaj ovac, vrhu tega še po 150 rubljev, ter se tako kot kmetovalci v Sibiriji naselé. Še bolje se godí ónim prognancem, ki znajo kako rokodelstvo; ti se po raznih krajih, vzlasti po mestih naselé in navadno hitro obogaté.

V vzhodnej Sibiriji mej gorenjo Indigirko in oceanom, na suhej zemlji in pólutoku Kamčatki živé takó imenovani Korjéki, kacih 2800 glav, ki se

delé v različne razrode, živeč se ob lovu a največ ob reji severnega jelena. Bolj proti severu živoči Korjéki se zovó „Tumugutu,“ t. j. potovalci, ki vedno potujejo s severnimi jeleni, ki so jim vse, kar imajo. Korjéki so užé po naravi ljudjé majhene postave s pločatim nosom, majhenih oči in črnih las. Dobrovoljni in pošteni so, a zeló nesnažni. Nekateri popotniki jih opisujejo tudi za surove, maščevalne in jako ohole (prevzetne) ljudi. I. Z.

Emanvel Tomšić,

† dnè 29. junija 1881. l.

V dan 29. junija t. l. poklical je Vsemogočni po dolgej bolezni v boljše življenje obče spoštovanega in posebno po Dolenjskem povsod zeló priljubljenega narodnjaka Emanvela Tomšića. Ker se je blagi pokojnik mnogo let bavil s slovensko mladino in jej je bil velik prijatelj v dóbi svojega življenja, pač je primerno, da ga tudi „Vrtec“ omeni in tebe, slovenska mladina, vsaj nekoliko seznaní z njim. Mnogi izmed vas, ki pridno čitate „Vrtec,“ poznali ste ga morda osebno, saj je bil mnogim, in to na več krajih, dober in prijazen učitelj.

Emanvel Tomšić se je rodil v Trebnjem na Dolenjskem v dan 26. marca 1824. l. Oča mu je bil Matija a mati Franja, ki mu je umrla 5. oktobra pretečenega leta. Smrt preljube mu matere pretrgala je brž ko ne tudi njemu nit življenja, ker je užé poprej bolehal, a od tega časa je vedno bolj pešal, dokler ni bilo konec njegovim bolečinam dne 29. junija. Po očetovej smrti nastopil je Emanvel učiteljsko službo v Trebnjem 1850. leta, a kmalu potem v Vipavi, kjer mu pa ondotni zrak ni ugajal, ter se je moral preseliti v Logatec. Iz Logateca je prosil učiteljske službe v Mirnepeči, katera mu je bila tudi podeljena, in kako so ga njegovi rojaki Mirnopečáni radi imeli, vidi se iz tega, da so šli celó iz Dolenjskega v Logatec z vozom ponj. Iz Mirnepeči, slovo davši učiteljskej službi, podal se je na svoje posestvo v Trebnje, kjer se je do zadnjega vzdihljeja odlikoval kot izvrsten rodoljub na narodnem polji. Posebno neutrudno je bilo njegovo delovanje, ko mu je bilo težko breme županstva naloženo. To težavno breme mu je menda najbolj razjedalo njegovo poprej krepko in čvrsto zdravje. V poprejšnih letih se je Emanvel odlikoval tudi kot dober pesnik ter je posebno „Novicam“ in „Danici“ rad pošiljal svoje pesniške umotvore. V „Novicah“ 1847. l. sé nahaja mnogo njegovih mičnih pesenc, izmed katerih smo postavili denašnjemu listu na čelo samo jedno, ki vam kaže, da je z mladino rad občeval ter je tudi pesence skladal za njo. To se zná, da njegove pesni gledé jezika niso tako izborne, kakor jih čitate dandanes; a pomisliti je treba, da se je slovenski jezik od 1847. l. do denašnjega dné mnogo opilil, in da so bili redki slovenski pisatelji v ónej dóbi, v katerej je pisal in pesence skladal Emanvel Tomšić. Daljša njegova pesen je balada pod naslovom „Murdoha kamen na Mulu (otoku hebridskem) poleg Škotske pravljice,“ katera je po „Slov. Novinah“ ponatisnena najprej v „Pravem Slovencu“ 1849. l. in kasneje v „Slov. Bčeli“ 1852. l. — Posebno lepe so njegove pesni pobožnega obsega, ki so priobčene